

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt; given Stockholms slott den 31 mars 1950.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härigenom jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Genom proposition den 13 januari 1950 (nr 59) har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till lag om gräns mot allmänt vattenområde, vari meddelas bestämmelser om utsträckningen av fastigheternas ägovälden i havet och de stora insjöarna. I nämnda lagförslag har allt vatten som skall ingå i fastigheterna betecknats såsom enskilt vatten, medan de vattenområden som ej skola omfattas av enskild äganderätt benämnts allmänt vatten. Gränslagsförslaget innebär bl. a. att vid vissa öar och holmar som äro mindre än 100 meter långa vattnet kommer att bli allmänt ända in till stranden. Som följd härav skulle, om jaktlagen lämnades oförändrad, ägarens jakträtt å vattnet kring ön eller holmen bortfalla och jakten där i viss utsträckning bli fri. Detta har ansetts kunna medföra vissa vådor från naturskydds- och viltvårdssynpunkt. I förevarande proposition föreslås därför att ägaren av dylik ö eller holme fortfarande skall äga ensamrätt till jakt å det intilliggande vattnet. Hans jakträtt skall dock enligt förslaget begränsas till att omfatta endast vattenområdet inom 100 meter från strandlinjen.

F ö r s l a g
till
L a g
angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274)
om rätt till jakt.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

1 mom. Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

2 mom. Finnes enligt lagen om gräns mot allmänt vattenområde allmänt vatten vid stranden av ö eller holme som utgör fastighet eller del därav, have strandens ägare jakträtt jämväl å det allmänna vattnet intill etthundra meter från strandlinjen, bestämd på sätt i nämnda lag sägs.

Skulle med tillämpning av vad sålunda stadgats flera strandägare erhålla jakträtt å samma allmänna vattenområde, skall en var av dem hava jakträtt å den del av området som är hans strand närmast.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 24 februari 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet fråga om *vissa ändringar i jaktlagen* samt anför följande.

Inledning.

Enligt 2 § lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt, den s. k. jaktlagen, gäller som huvudregel, att en var jordägare har jakträtt å honom tillhörigt område. Jakträtt innebär enligt 1 § uteslutanderätt att å det område jakträtten omfattar jaga samt döda eller fånga vilda däggdjur och fåglar samt deras ungar ävensom tillägna sig sådana fåglars bon och ägg.

Tillämpningen av nyssnämnda stadgande i 2 § är bl. a. beroende av hur långt fastigheternas ägovälden skola anses sträcka sig i havet och de stora insjöarna. Några direkta föreskrifter härom finnas för närvarande icke. Enligt rättstillämpningen — som huvudsakligen grundar sig på vissa bestämmelser i lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske — anses emellertid alla vattenområden inomskärs i saltsjön i sin helhet tillhöra ägarna av kringliggande fastland, öar och holmar. Vid öppna havsstranden och utom skären anses strandägaras vattenområde i allmänhet sträcka sig till och med 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtager. Vad angår de stora insjöarna synes icke ha utbildats någon bestämd praxis i förevarande fråga. Åtminstone beträffande några av dessa sjöar är det dock allmänt erkänt, att vissa öppna vattenområden icke skola inräknas i strandfastigheternas ägovälden.

Genom proposition den 13 januari 1950 (nr 59) har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till lag om gräns mot allmänt vattenområde, vari upptagits uttryckliga bestämmelser i nyss berörda ämne.

Enligt detta lagförslag — som bygger på ett av lagberedningen upprättat förslag — skall vattenområde som ingår i fastigheterna benämnas enskilt vatten och annat vattenområde kallas allmänt vatten. Förslaget innebär, att allmänt vatten skall finnas, förutom i havet, allenast i Vätern, Vättern, Hjälmaren och Storsjön i Jämtland. I fråga om det enskilda vattnets om-

fattning, där allmänt vatten sålunda skall förekomma, stadgas i förslaget, att till fastigheterna skall hänföras:

1. allt vatten inom trehundra meter från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd ävensom, på de ställen, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, allt vatten inom denna djupkurva;

2. allt vatten, som saknar förbindelse med öppna havet av större bredd än en kilometer räknat från fastlandet eller från ö eller holme av minst etthundra meters längd, dock med den inskränkningen att ej på grund härav skall till fastigheterna hänföras vatten vid ö eller holme, vilken från fastlandet helt skiljes av vatten med sådan förbindelse;

3. allt vatten, som har förbindelse med öppna havet allenast över vatten som enligt 1 eller 2 tillhör fastigheterna; samt

4. vissa särskilt uppräknade vattenområden i Östersjön, Hjälmarens och Storsjön.

Vid tillämpning av dessa stadganden skola strandlinjer och vattendjup bestämmas, i havet efter förhållandena vid normalt medelvattenstånd och i de stora insjöarna med utgångspunkt från vattenstånd som direkt angivits i förslaget.

De sålunda föreslagna reglerna kunna i vissa fall medföra att vattenområde som nu anses tillhöra en fastighet frångår ägaren och i stället blir allmänt vatten. I den mån så sker skall enligt ett vid samma proposition fogat förslag till lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m. ersättning av statsmedel utgå för värdet av fiskerätt och annan förmån som vederbörande förlorar. Därvid kan bl. a. gottgörelse för förlust av jakträtt komma i fråga.

Förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde avser i princip att reglera äganderätten allenast beträffande vattentäckt område. Lagberedningen har emellertid anfört, att skär och holmar stundom kunde vara så små att de borde anses följa vattenområdet. Om de vore belägna inom allmänt vattenområde, komme de följaktligen ej att ingå i fastighet, och om de låge inom enskilt vattenområde komme de att tillhöra den fastighet till vilken vattenområdet skulle hänföras. Någon storleksgräns för dessa skär och holmar kunde enligt beredningens mening ej angivas i lag, utan avgörandet syntes få bero på prövning i varje särskilt fall.

I vidare mån än nu sagts beröres äganderätten till öar och holmar överhuvud icke av den föreslagna lagstiftningen. Om en holme är mindre än 100 meter lång och icke ligger inom gränserna för enskilt vatten utanför annan landbildning, kommer ägaren emellertid att förlora hela det vattenområde som nu anses höra till holmen. Gränsen mellan denna och det omgivande allmänna vattnet skall då, enligt förslaget, anses följa strandlinjen, bestämd efter visst vattenstånd enligt vad nyss sagts.

Under förarbetena till förslaget ifrågasattes av vissa myndigheter och sammanslutningar, om icke i dylikt fall holmens ägare borde erhålla jakträtt å det allmänna vattnet kring holmen. På grund härav anförde lagbered-

ningen, att beredningen förutsatte att denna fråga komme att regleras genom särskild lagstiftning, om så funnes påkallat. Ett liknande uttalande gjordes av chefen för justitiedepartementet i samband med att beredningens förslag den 18 juni 1949 remitterades till lagrådet.

Med anledning av vad sålunda förekommit blev frågan om jakträtten kring mindre öar och holmar i allmänt vatten upptagen av 1949 års jaktutredning.¹ Denna utredning har den 21 november 1949 överlämnat en promemoria i ämnet med därvid fogat utkast till lag om ändring i jaktlagen.

Jaktutredningens promemoria.

I jaktutredningens promemoria anföres, att flera skäl talade för att särskilda bestämmelser borde meddelas angående jakträtten kring sådana öar och holmar som enligt den föreslagna lagstiftningen om gräns mot allmänt vattenområde komme att få strand mot allmänt vatten. Från allmän synpunkt vore det härvid främst jaktvårds- och naturskyddsintressen som gjorde sig gällande. De bästa häckningsplatserna för ett stort antal sjöfågelarter vore ofta belägna i utskärgårdarna, där de flesta holmarna icke uppnådde en längd av 100 meter. Inom dessa områden hade föreningar och enskilda nedlagt ett omfattande arbete för att bereda sjöfågeln skydd under häckningstiden. Man torde emellertid enligt utredningens uppfattning icke kunna räkna med att markägarnas intresse att skona och skydda sjöfågeln skulle kunna upprätthållas, om jakträtten på de intilliggande vattenområdena fråntoges dem och de kunde befara att andra komme att bedriva ett svårkontrollerbart skytte där.

I detta sammanhang erinrar utredningen om bestämmelserna i 13 § jaktlagen. Enligt nämnda lagrum må å öppna havet samt i skärgård på holmar, klippor och skär, som ej höra till visst hemman, utan tillstånd av kronan icke idkas annan jakt än sådan, som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel. Utredningen anför, att det i åtskilliga fall torde bli denna regel som bleve tillämplig beträffande vattenområdena vid de småholmar, varom nu är fråga, därest ej särskilda regler meddelades angående jakträtten där. Enligt utredningens mening saknades emellertid anledning att utvidga kustbefolkningens nu åsyftade jaktutövningsrätt till dessa områden. En dylik utvidgning skulle också öka de svårigheter, som redan för närvarande gjorde sig gällande vid tillämpningen av 13 § jaktlagen. Bland annat vore att märka, att med hänsyn till det sätt, varpå strandlinjen för en holme vid allmänt vatten skulle bestämmas, markägarens jakträtt vid högvatten komme att omfatta även visst vattentäckt område,

¹ Jaktutredningen består av expeditionschefen i jordbruksdepartementet E. H. Kling såsom utredningsman samt ordföranden i Svenska jägareförbundet, direktören C. L. C. C.-son Grill, Stockholm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren C. A. D. Jonsson, Skedsbygd, ledamoten av riksdagens första kammare, hemmansägaren P. J. Näslund, Åsele, ledamoten av riksdagens andra kammare, metallarbetaren P. A. Sköldin, Sundbyberg, byråchefen i domänstyrelsen J. T. D. Wennmark och ordföranden i Jägarnas riksförbund, direktören C. Wikström, Stockholm, såsom sakkunniga.

medan å andra sidan vid lågvatten jaktutövningsrätt enligt 13 § jaktlagen kunde komma att föreligga jämväl med avseende å en större eller mindre strandremsa på holmen.

Vidare borde enligt utredningen beaktas, att om ägaren till en holme av nu ifrågavarande slag ej finge jakträtt på det angränsande vattnet, detta ofta torde medföra att han ej alls kunde utnyttja holmen för jakt. Jakträtten på själva holmen vore nämligen regelmässigt av underordnad betydelse i jämförelse med rätten att därifrån idka jakt över intilliggande vattenområden.

På grund av vad sålunda anförts förordar utredningen, att för det fall, att ö eller holme har strand mot allmänt vatten, den till ön eller holmen hörande jakträtten skall genom särskilt lagstadgande utsträckas till att omfatta även viss del av det allmänna vattnet. Enligt vad utredningen anför kunde visserligen häremot invändas, att det i och för sig icke vore lämpligt att låta en befogenhet, som i princip åtföljde äganderätten, hänföra sig till ett område som icke inginge i vederbörande fastighet. Det funnes emellertid redan exempel på en dylik anordning. Enligt 5 § 1 mom. jaktlagen hade sålunda den, som ägde marken på båda sidor av en väg, jakträtt på vägen även om denna ej tillhörde honom.

Utredningen har övervägt, huruvida motsvarande bestämmelser borde meddelas beträffande sådana öar och holmar av mindre än 100 meters längd, vilka ligga i enskilt vatten utanför annan landbildning men nära den yttre gränsen för detta enskilda vatten. Detta har utredningen emellertid icke funnit påkallat. Härom och om innebörden av utredningens förslag i vissa liknande fall har utredningen anført följande.

I detta sammanhang må framhållas, att den föreslagna lagstiftningen om gräns mot allmänt vattenområde visserligen medför rubbning av bestående förhållanden på det sättet att äldre äganderätt till vattenområde utanför den nya gränsen mot allmänt vatten upphäves men att densamma icke avser att reglera gränsdragningen mellan olika fastigheter inbördes. Härav torde få anses följa, att en holme av mindre än 100 meters längd, som utgör fastighet eller del därav och som i sin helhet är belägen innanför den nya gränsen, även i fortsättningen kan vara försedd med enskilt vatten. Till holmen kommer då alltjämt att höra jakträtt å detta enskilda vattenområde. Åt det håll där allmänt vatten vidtager når emellertid i ett dylikt fall det till holmen hörande enskilda vattnet icke längre ut än som betingas av förhållandena kring den mark, som är avgörande för sträckningen av den nya gränsen mot allmänt vatten. Att utsträcka jakträtten till att avse jämväl någon del av det allmänna vattenområdet utanför det enskilda vattnet torde icke vara påkallat ur de allmänna synpunkter, som ovan anförts såsom motivering för en utvidgning av jakträtten. Om holmen antages ligga i den nya gränsen mot allmänt vatten så att endast någon av dess sidor vetter mot det enskilda vattenområdet, torde till holmen kunna komma att höra en del av sistnämnda område. Med holmen skulle då vara förknippad jakträtt såväl å enskilt vatten som, enligt de här föreslagna reglerna, å allmänt vatten. Om holmen antages ligga helt inom allmänt vattenområde, erhåller holmens ägare jakträtt å allmänt vatten vid alla sidor av holmen. Sträcker sig i sådant fall enskilt vattenområde, för vars gräns mot allmänt vatten förhållandena kring annan fastighet äro avgörande, nära intill hol-

men, kommer emellertid den med holmen förbundna jakträtten å allmänt vatten att i riktning mot det enskilda vattnet omfatta allenast ett obetydligt område. Att märka är emellerid att även till en dylik holme torde kunna höra enskilt vatten, ehuru detta är avskilt från holmen genom en större eller mindre remsa allmänt vatten.

Vad angår frågan, hur långt från stranden jakträtten på det allmänna vattnet bör sträcka sig, erinrar utredningen, att i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde såsom huvudregel för avgränsningen av enskilt vatten upptagits en alternativ djup- och avståndskurva. I nu förevarande fall måste det emellertid enligt utredningens mening anses fullt tillfredsställande att anknyta enbart till visst avstånd från stranden. Därigenom tillgodosåges också kravet på enkelhet och lättillämplighet. Sagda avstånd syntes lämpligen kunna bestämmas i överensstämmelse med avståndsregeln i gränslagsförslaget, och jakträtten borde således sträcka sig intill 300 meter från strandlinjen. Såsom skäl för att jakträtt borde medgivas på ett så stort område har utredningen anfört det allmänna intresset av att icke alltför mycket begränsa jakträttsinnehavarens möjlighet att nedlägga sårat villebråd. Dessutom har utredningen framhållit, att därest nämnda avstånd valdes, något anspråk på ersättning av statsmedel för förlust av jakträtt sannolikt i regel ej komme att framställas.

Utredningen har ansett, att den nya regeln om jakträtten vid öar och holmar med strand mot allmänt vatten lämpligen borde få sin plats mellan 5 och 6 §§ i jaktlagen. I överensstämmelse härmed har utredningen föreslagit att i nämnda lag skall införas en ny paragraf, betecknad 5 a §, av innehåll att där gränsen mot allmänt vatten enligt vad särskilt är stadgat följer strandlinjen av ö eller holme, vilken utgör fastighet eller del därav, öns eller holmens ägare skall ha jakträtt å det allmänna vattnet intill 300 meter från strandlinjen.

Angående den närmare innebörden av det föreslagna stadgandet har utredningen anmärkt, att det ansetts böra uttryckligen angivas att här vore fråga allenast om öar och holmar, som utgjorde eller inginge i fastighet, och således icke om sådana mindre landbildningar som skulle anses följa vattenområdet. Utredningen har vidare uttalat, att det utan uttrycklig föreskrift torde vara tydligt att vid stadgandets tillämpning strandlinjen skulle bestämmas efter samma grunder som angivits i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde. Härjämte har utredningen anfört, att om två holmar av nu ifrågavarande slag låge så nära varandra att de jakträttsområden, som enligt utredningens förslag skulle tillkomma dem, delvis sammanföle, delning borde ske enligt den i liknande sammanhang allmänt tillämpade grundsatsen om gränsdragning efter närhet till strand. I dylikt fall borde således med vardera holmen förbindas jakträtt på den del av det allmänna vattnet som låge närmast dess strand. Ej heller härom syntes uttrycklig föreskrift erfordras.

Slutligen har utredningen också föreslagit att i 13 § jaktlagen skall vidtagas en jämkning av den innebörden, att vad i lagrummet sägs om befo-

genhet för den bofasta kustbefolkningen att utöva viss jakt på öppna havet samt om förbud för annan att jaga där, icke skall gälla sådant område av havet som avses i den föreslagna 5 a §. I samband därmed har utredningen anfört att det tydliga kunde ifrågasättas, om icke området för kustbefolkningens ifrågavarande jaktutövningsrätt nu borde bestämmas i anslutning till den nya lagstiftningen om gräns mot allmänt vattenområde. Emellertid kunde det förväntas att bestämmelserna om sjöfågeljakten inom kort skulle bli föremål för en allmän översyn. I avbidan därpå syntes de nuvarande reglerna — med nyss angiven jämkning — utan större olägenhet kunna bibehållas oförändrade.

Jaktutredningens förslag är enhälligt.

Yttranden.

Över jaktutredningens förslag ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av Svea hovrätt, kammarkollegiet, domänstyrelsen, lantmäteristyrelsen, länsstyrelserna i samtliga län utom Kronobergs, Västmanlands och Kopparbergs län, lagberedningen, fastighetsbildningssakkunniga, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska jägareförbundet och Jägarnas riksförbund. Domänstyrelsen har bifogat yttranden av samtliga överjägmästare och vid länsstyrelsernas remissvar ha i allmänhet fogats yttranden från länsjaktvårdsföreningar och andra liknande sammanslutningar. Dessutom har en skrift med yttrande över förslaget inkommit från Jägarnas riksförbunds avdelning nr 15.

Yttrandena gå — med endast två undantag — i tillstyrkande riktning.

De som avstyrkt förslaget äro *Jägarnas riksförbund* och *dess avdelning nr 15* i Karlskrona.

I avdelningens yttrande göres gällande, att den icke jordägande kustbefolkningens möjligheter till sjöfågeljakt komme att väsentligt försämrats, därest förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde genomfördes. Till utveckling härav anföres, att i så fall åtskilliga fjärdar och sund, som nu räknades som öppet hav, framdeles komme att hänföras till enskilt vatten. I anslutning därtill yttrar avdelningen, att enligt jaktutredningens förslag ytterligare en viss mängd öppet hav skulle undantagas från kustbefolkningens jaktutövningsrätt enligt 13 § jaktlagen. En sådan inskränkning av området för nämnda jaktutövningsrätt måste enligt avdelningens mening anses betänkelig. Avdelningen kunde ej heller godtaga de skäl utredningen anfört för sitt förslag. Behovet av skydd för sjöfågeln mot alltför hård avskjutning vore en fråga för sig som ej borde sammankopplas med jakträtten. Skadegörande sjöfågelskytte hade för övrigt huvudsakligen bedrivits av mindre nogräknade jordägare och icke av dem som jagade med stöd av 13 § jaktlagen. Ej heller utredningens övriga motiv vore bärande. Ägaren till en holme av nu ifrågavarande slag hade ju fortfarande kvar sin jakträtt på själva holmen och kunde skjuta på vilt som flöge över den. I vårt land funnes tusentals jägare som hade jakträtt endast på ett obetydligt område.

Därest utredningens förslag genomfördes, borde även dessa små jakträttsinnehavare få rätt att jaga på större, intill deras jaktmarker gränsande områden.

Förbundet har förklarat sig till alla delar biträda vad avdelningen sålunda anfört.

I övriga yttranden har, som nämnts, jaktutredningens förslag i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Svenska jägareförbundet har anfört, att bestämmelser om utsträckt jakträtt för ägare av ö eller holme som gränsade till allmänt vatten, vore oundgängligen nödvändiga för att icke den nya lagstiftningen om gräns mot allmänt vattenområde skulle medföra förödande verkningar för sjöfågelstammarna. Samma ståndpunkt har intagits av *Svenska naturskyddsföreningen*, som uttalat att ett lössläppande av jakten kring småholmarna i utskärgårdarna skulle vara till synnerlig skada för fågellivet.

Jag vill vidare nämna att *lagberedningen* uttryckligen förklarat sig anse det försvarligt att i nu avsedda fall utsträcka vederbörande jordägares jakträtt även till vattenområde som ej inginge i hans fastighet. Detta kunde nämligen enligt beredningens mening icke medföra någon olägenhet från fastighetsbildningssynpunkt.

Även *fastighetsbildningssakkunniga* och *lantmäteristyrelsen* ha funnit förslaget godtagbart från fastighetsbildningssynpunkt. Lantmäteristyrelsen har dock såsom förutsättning därför uppställt, att förslaget finge tolkas på visst i yttrandet angivet sätt. Härom har styrelsen anfört följande.

I såväl det fall att holme utgör särskild fastighet som i de fall holme tillhör annan fastighet eller är samfällad för flera fastigheter kan komma att begäras förrättning för avstyckning av viss del av holmen. I de båda sista fallen kan också påkallas avstyckning av hela holmen. Vid avstyckningsförrättning skall enligt 19 kap. 12 § jorddelningslagen bestämmas, om och i vad mån med avstyckad ägovidd skall följa rätt till delaktighet i särskilda rättigheter och förmåner som tillkomma stamfastigheten. Styrelsen anser emellertid härvid, att bestämmelserna i den föreslagna 5 a § jaktlagen böra tolkas direkt efter ordalagen, d. v. s. jakträtten å det angränsande vattnet åtföljer själva landbildningen och utgör sålunda icke en förmån, varöver fastighetsägaren äger fritt förfoga. Detta skulle betyda att om hela holmen avstyckas, så följer med holmen utan vidare jakträtten å det angränsande allmänna vattenområdet. Om vidare endast viss del av holmens strand avstyckas, så bör i sådant fall med avstyckad stranddel automatiskt följa den vidd av jakträttsområdet som ligger närmare denna del än holmens strand i övrigt. Någon avvikelse från denna regel torde icke böra medgivas. Utrymme skulle alltså i förevarande fall icke komma att finnas för tillämpning av den ovannämnda bestämmelsen i 19 kap. 12 § jorddelningslagen. — Nu angivna förhållande torde vidare bli av betydelse vid expropriation. Sådan synes, för det fall att undantag från regeln i 5 a § icke anses kunna ifrågakomma, alltid böra omfatta även det med holmen — eller ifrågavarande del därav — följande jakträttsområdet.

Holme av förevarande slag kan vidare komma att ingå i laga skifte eller ägoutbyte. Skifte av sådan holme kan t. ex. vara motiverat, därest holmen tillhör flera fastigheter samfällt och avsikten är att genom skiftet med tillämpning av bestämmelserna i 1 kap. 18 § jorddelningslagen inlösa en eller

flera delägares andel i holmen. — Godtages emellertid styrelsens förut uttalade uppfattning, att jakträtten å det allmänna vattenområdet är ovillkorligt knuten vid landbildningen, synes det vara motiverat att vid graderingen av holmen, å vilken all mark i regel torde komma att anses likvärdig, taga hänsyn till den marken åtföljande jakträtten.

Från flera håll ha emellertid framställts önskemål om jämnningar i förslaget på skilda punkter.

Svea hovrätt har sålunda anfört, att regeln om utsträckt jakträtt enligt hovrättens mening borde gälla även för sådana holmar under 100 meters längd, vilka låge inom enskilt vatten utanför annan landbildning men mindre än 300 meter från gränsen mot allmänt vatten. Det vore mindre tilltalande att ägaren till en holme som vore belägen i gränslinjen mellan allmänt och enskilt vatten skulle erhålla jakträtt 300 meter utåt från strandlinjen, medan ägaren till en holme något tiotal meter innanför gränsen helt avstängdes från jakt på det allmänna vattnet. För den sistnämnde torde detta ofta komma att te sig som en uppenbar orättvisa.

Samma mening har uttalats av *kammarkollegiet*, varjämte *Svenska jägareförbundet* — utan att framställa något bestämt yrkande — anfört att det från jaktvårdssynpunkt vore önskvärt att jakträtten jämväl vid holmar med sådant läge, varom nu är fråga, sträcktes ut över det allmänna vattnet intill 300 meter från stranden.

Även *lagberedningen* har anmärkt att förslaget i denna del icke vore fullt tillfredsställande. Till följd av att stadgandet om utsträckt jakträtt begränsats till att avse holmar, som hade strand mot allmänt vatten, tillgodosåge det icke alla de fall då ägare av ö eller holme nu hade jakträtt å intilliggande vattenområde men enligt den ifrågasatta lagen om gräns mot allmänt vattenområde skulle helt eller delvis gå miste om denna rätt. För att ernå en klar och lättillämplig regel borde man dock enligt beredningens mening kunna godtaga den av jaktutredningen föreslagna utformningen av bestämmelsen. Därest man emellertid ville tillägga jämväl ägare av ö eller holme som låge på kort avstånd från allmänt vatten jakträtt å detta, kunde måhända åt stadgandet i fråga givas ungefärligen det innehållet, att om ägare av ö eller holme hade jakträtt mot allmänt vatten, han också ägde jakträtt å det allmänna vattnet intill 300 meter från strandlinjen.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört, att enligt motiven till förslaget detta ej skulle avse holmar och skär som vore så små att de ansåges följa vattenområdet. Länsstyrelsen hölle emellertid före att även dylika landbildningar borde inbegripas under stadgandet om särskild jakträtt, blott de vore av sådan storlek att skytte från dem kunde förekomma, d. v. s. vid normalt medelvattenstånd hade plats för en skytt i sittande ställning. Liknande uttalanden ha gjorts av *Norra Kalmar läns jaktvårdsförening*.

Svenska jägareförbundet har gjort gällande, att avgränsningen av jakträtten på det allmänna vattnet borde ske enligt likadana alternativa djup- och avståndskurvor som de, vilka upptagits i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde. Jakträtt borde sålunda medgivas till och med 300

meter från stranden eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup ginge längre ut, fram till denna djupkurva. Som skäl härför har förbundet angivit, att det vore önskvärt att reglerna om gränserna för enskilt vatten och för nu ifrågavarande jakträtt överensstämde med varandra. *Länsstyrelsen i Stockholms län*, som tagit del av jägareförbundets yttrande, har uttalat att visst fog syntes finnas för vad förbundet sålunda anfört.

Utöver dessa sakliga erinringar mot innehållet i den föreslagna 5 a § ha även gjorts vissa formella anmärkningar i fråga om denna paragraf. *Flera remissinstanser* ha sålunda ifrågasatt, om icke uttrycklig föreskrift borde meddelas därom, att när flera holmar låge så nära varandra att deras jakt-rättsområden å allmänt vatten skulle komma att delvis sammanfalla, uppdelning av det gemensamma området skulle ske enligt grundsatsen om gränsdragning efter närhet till strand. Det kunde nämligen icke anses själf-fallet att denna grundsats, som för närvarande gällde allenast för vatten under enskild äganderätt, borde analogt tillämpas på en jakträtt av det speciella slag, varom nu voré fråga. *Svenska jägareförbundet* har tillagt, att det också syntes böra direkt utsägas att strandlinjen skulle bestämmas på samma sätt som enligt den föreslagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde. *Domänstyrelsen och Norrbottens läns jaktvårdsförening* ha föreslagit en redaktionell jämkning till förebyggande av tvekan om att den ifrågavarande jakträtten å allmänt vatten innebure ensamrätt till jakt, och *Alvsborgs läns norra jaktvårdsförening* samt *överjägmästaren i västra distriktet* ha hemställt, att i paragrafen skulle angivas att den gällde för havet samt Vänern, Vättern, Hjälmarén och Storsjön i Jämtland. Dessutom har *Svea hovrätt* ifrågasatt, om det verkligen vore lämpligast att regeln om utsträckt jakträtt finge sin plats i en särskild paragraf närmast efter 5 §. Härom har hovrätten anfört, att anledningen till den föreslagna placeringen sannolikt vore den, att 5 § innehölle vissa bestämmelser om jakträtt å mark, vartill vederbörande icke hade äganderätt. Det nu ifrågavarande stadgandet om jakträtt å allmänt vatten hade emellertid en vida större räckvidd och betydelse än dessa specialbestämmelser. Det borde därför övervägas, om ej den nya regeln borde infogas som ett andra stycke i 2 §, som ju innehölle den grundläggande föreskriften om jakträtten såsom en beståndsdel av jordäganderätten.

Vad angår 13 § har *lagberedningen* ansett önskvärt, att tillämpningsområdet för denna paragraf — utan avbidan på en allmän översyn av bestämmelserna om sjöfågeljakten — angåves i närmare anslutning till den terminologi som begagnades i den föreslagna lagstiftningen om gräns mot allmänt vattenområde. Då i den nya 5 a § från nämnda lagstiftning införts begreppet allmänt vatten, framstode det såsom än mer angeläget att icke ett annat uttryck begagnades i 13 §. Innebörden av orden »öppna havet» i 13 § motsvarade enligt beredningens uppfattning den del av havet som utgjorde allmänt vatten enligt lagstiftningen om gräns mot sådant vatten. De i samma lagrum förekommande orden »i skärgård» syntes icke ha någon

självständig betydelse; i varje fall borde lagrummet gälla också i fråga om enstaka holme, som icke låge i skärgård. I avvaktan på en mera genomgripande revision syntes 13 § kunna erhålla ungefärligen den avfattningen att å annat allmänt vatten, än i 5 a § sades, ävensom på holmar, klippor och skär, som ej hörde till visst hemman, ej finge utan tillstånd av kronan idkas annan jakt än sådan som den bofasta kustbefolkningen av ålder bedrivit efter säl eller sjöfågel. Den utvidgning av lagrummets tillämpningsområde till de öppna delarna av de stora sjöarna, som därigenom skulle äga rum, komme enligt beredningens mening icke att innebära någon ändring i sak.

Svenska jägareförbundet har likaledes föreslagit, att orden »öppna havet» i 13 § skulle ersättas med »allmänt vatten», men har tillika anfört, att det enligt förbundets mening icke funnes skäl att alltjämt bibehålla det undantag från förbudet att jaga utan tillstånd av kronan, som nu vore medgivet för den bofasta kustbefolkningen. Genom kommunikationernas utveckling hade kustbornas isolering i stort sett hävts, och även i andra avseenden hade deras levnadsbetingelser förbättrats. Den särställning, som rättvisligen fortfarande borde tillkomma t. ex. yrkesfiskare i den yttre skärgården samt fyr- och lotspersonal kunde tillförsäkras dem även om allmänt tillståndstvång infördes. Förbundet hemställde därför, att i 13 § måtte föreskrivas att å allmänt vatten annorstädes än där 5 a § gällde ävensom å holmar, klippor och skär, som ej hörde till visst hemman, jakt finge bedrivas endast av den som erhållit tillstånd därtill. Sådant tillstånd borde enligt förbundets åsikt meddelas av länsstyrelsen enligt grunder som fastställdes av Kungl. Maj:t.

Samma yrkande har framställts av *domänstyrelsen* och *Södra Kalmar läns jaktvårdsförening*.

Departementschefen.

Redan under förarbetena till den föreslagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde ifrågasattes som jag förut nämnt, att särskilda bestämmelser skulle meddelas angående jakträtten kring vissa mindre öar och holmar. Därvid åsyftades framför allt sådana öar och holmar som enligt nämnda lag komma att få strand mot allmänt vatten. Jaktutredningens förslag, att ägaren av dylik ö eller holme skall erhålla jakträtt jämväl å det allmänna vattnet ett stycke ut från stranden, har tillstyrkts i så gott som samtliga remissyttranden. De erinringar mot förslaget som framställts av Jägarnas riksförbund och en avdelning av samma förbund synas väsentligen ha sin grund i en missuppfattning av förslagets innebörd. Såsom framgått av det förut anförda, åsyftas med förslaget icke någon utvidgning av det nuvarande området för enskild jakträtt. Fråga är allenast om att för vissa speciella fall bibehålla vederbörande jordägare vid en jakträtt som han redan innehar men som enligt gränslagsförslaget skulle gå förlorad. Att en sådan anord-

ning funnits påkallad beror huvudsakligen därav, att gränslagsförslaget bestämmelser — som i främsta rummet utformats med hänsyn till fiskets intressen — befarats komma att medföra vådor från naturskydds- och viltvårdssynpunkt, därest de undantagslöst bleve gällande även beträffande jakten. Dessa farhågor kunna enligt min mening icke anses obefogade. Till en del kunde måhända dylika skadliga verkningar förebyggas genom fridlysningsbestämmelser, men en sådan lösning torde icke vara ägnad att i samma grad som jaktutredningens förslag stimulera till positiva jaktvårdsåtgärder. Såsom utredningen framhållit kunna för övrigt även andra beaktansvärda skäl anföras för att i nu avsedda fall medgiva vederbörande jordägare jakträtt också på intilliggande allmänt vatten. Jag tillstyrker därför att förslaget härom genomföres.

Några remissinstanser ha ansett önskvärt att den föreslagna regeln om utsträckt jakträtt gjordes tillämplig jämväl å sådana öar och holmar under 100 meters längd, som låge inom enskilt vatten utanför annan landbildning men nära den yttre gränsen för detta. Såsom framgår av lantmäteristyrelsens yttrande i ärendet skulle emellertid i så fall vissa svårigheter kunna uppkomma i samband med jorddelningsförrättningar, t. ex. om en dylik ö eller holme avstyckades utan att erhålla något vattenområde. Det bör också beaktas att behovet av utsträckt jakträtt icke är lika framträdande i nu åsyftade fall som då fråga är om ö eller holme med strand mot allmänt vatten. Bl. a. behöver man här i regel icke räkna med att någon del av själva holmen vid lågvatten skall komma att falla utanför gränsen för den enskilda jakträten. På grund av vad sålunda anförts ansluter jag mig i denna del till utredningens ståndpunkt.

Med anledning av vad som i remissyttrandena anförts därom, att under stadgandet om särskild jakträtt borde inbegripas också klippor och skär, som vore så små att de ansåges följa vattenområdet, vill jag framhålla, att frågan, huruvida en landbildning i allmänt vatten, som förut tillhört fastighet, skall anses ingå i vattenområdet eller fortfarande vara föremål för enskild äganderätt, icke torde böra avgöras enbart med hänsyn till landbildningens storlek. Enligt vad lagberedningen uttalat i motiven till gränslagsförslaget bör tillika beaktas landbildningens värde samt i vad mån den praktiskt utnyttjats. Därvid kan det uppenbarligen bl. a. få betydelse, huruvida den hittillsvarande ägaren brukat utöva jakt därifrån. Om så varit fallet torde, åtminstone i allmänhet, enskild äganderätt alltjämt få anses föreligga, och stadgandet om utsträckt jakträtt blir då omedelbart tillämpligt å landbildningen. Har denna däremot hittills ej utnyttjats ens för jaktändamål, synes det vara fullt motiverat att den även i jakträttsavseende behandlas på samma sätt som vattenområdet. I sådant fall torde följaktligen anledning saknas att medgiva enskild jakträtt vare sig på själva holmen eller skäret eller på vattnet därintill.

Vad angår frågan, hur långt ut jakträten å allmänt vatten bör sträcka sig vid ö eller holme med strand mot sådant vatten, har utredningen föreslagit att avståndet skall bestämmas till 300 meter. Enligt min mening föreligga

emellertid ej tillräckliga skäl att giva ifrågavarande jakträtt en så vid omfattning. Från jaktvårds- och naturskyddssynpunkt är det framför allt av vikt att jakt av utomstående ej tillåtes intill eller på obetydligt avstånd från stranden. Av praktiska hänsyn synes dock bredden av det strandägaren förbehållna området ej lämpligen böra understiga vad som ungefär kan anses motsvara skottvidden för ett vanligt hagelgevär. På grund av vad sålunda anförts förordar jag, att jakträtt medgives intill 100 meter från strandlinjen. Några bärande skäl torde icke kunna anföras för att, på sätt Svenska jägareförbundet påyrkat, låta gränsdragningen ske enligt alternativa avstånds- och djupkurvor. De synpunkter som föranlett, att denna metod kommit till användning i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde, äro främst av fiskerättslig natur och äga ej tillämpning i förevarande sammanhang.

Utredningen har föreslagit att regeln om särskild jakträtt skulle upptagas i en ny paragraf närmast efter 5 §. För min del anser jag emellertid, i likhet med Svea hovrätt, lämpligare att den infogas i 2 §. Även de övriga önskemål av formell natur som i remissyttrandena framställts rörande bestämmelsen i fråga torde i huvudsak böra beaktas. Det lär dock knappast vara erforderligt att i vidare mån än genom en hänvisning till lagen om gräns mot allmänt vattenområde utmärka, att stadgandet äger tillämpning endast å öar och holmar i havet och vissa av de stora insjöarna. Ej heller synes det behöva uttryckligen angivas att den jakträtt å allmänt vatten, som medgives genom stadgandet, innebär en ensamrätt till jakt. Detta framgår redan av 1 §.

Enligt 26 § 1 mom. jaktlagen är den som vill utöva jakt på annan mark än den han äger i allmänhet pliktig att erlägga jaktvårdsavgift. Denna regel bör uppenbarligen icke gälla den, som i egenskap av ägare till ö eller holme utnyttjar därmed förbunden jakträtt på angränsande allmänt vatten. Något särskilt stadgande härom torde emellertid icke erfordras, ty det lär få anses följa av sakens natur. Det torde icke ha förekommit att jaktvårdsavgift avkrävts någon som med stöd av 5 § jagat å väg, ehuru vägmarken ej tillhört honom.

Utredningen har ansett, att i samband med införandet av det nya stadgandet om jakträtten å vissa vattenområden borde göras ett tillägg till 13 § för att utmärka, att där meddelade bestämmelser icke skulle äga tillämpning beträffande dessa områden. Lagberedningen har i sitt utlåtande hemställt om ytterligare en jämkning i paragrafen, och i andra remissyttrandena har påyrkats att bestämmelsen om viss jaktutövningsrätt för kustbefolkningen skulle upphävas. Beträffande sistnämnda fråga föreligger tillika en särskild framställning från Svenska jägareförbundet i anslutning till en genom förbundets viltundersökning verkställd utredning rörande sjöfågeljakten. Denna framställning är för närvarande föremål för remissbehandling. Det bör därför uppenbarligen icke ifrågakomma att redan nu upptaga spörsmålet om beståndet av nämnda jaktutövningsrätt. Vid sådant förhållande tala enligt min mening övervägande skäl för att 13 § jaktlagen tills vidare lämnas

helt orubbad. Någon olägenhet härav torde i praktiken ej behöva uppkomma. För närvarande anses det utan särskild föreskrift själfallet att lagrummet i fråga icke äger tillämpning å de vattenområden vid havsstranden som höra till strandfastigheterna. Det synes antagligt att samma tolkning kan påräknas med avseende å de delar av det allmänna vattnet i havet, där jakträtt skall tillkomma vederbörande strandägare.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt*. Den föreslagna lagen bör tydligen träda i kraft samtidigt med lagen om gräns mot allmänt vattenområde. I enlighet därmed har dagen för ikraftträdandet angivits till den 1 januari 1951.

Härefter hemställer föredraganden att lagrådets utlåtande över nämnda lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:

Ingvär J:son Rörs.

Bilaga.

F ö r s l a g
 till
L a g
angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274)
om rätt till jakt.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

1 mom. Jakträtt tillkomme, där ej annorledes stadgas i denna lag, en var jordägare å honom tillhörigt område.

2 mom. Finnes enligt lagen om gräns mot allmänt vattenområde allmänt vatten vid stranden av ö eller holme som utgör fastighet eller del därav, have öns eller holmens ägare jakträtt jämväl å det allmänna vattenet intill etthundra meter från strandlinjen, bestämd på sätt i nämnda lag sägs.

Skulle med tillämpning av vad sålunda stadgats flera jordägare erhålla jakträtt å samma allmänna vattenområde, skall en var av dem hava jakträtt å den del av området som är hans strand närmast.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Utdrag av protokollet hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 22 mars 1950.

Närvarande:

justitieråden GEIJER,
LECH,
regeringsrådet QUENSEL,
justitierådet BECKMAN.

Enligt lagrådet den 6 mars 1950 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 24 februari 1950, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av tillförordnade chefen för jordbruksdepartementets rättsavdelning, hovrättsrådet S. Strömberg.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Regeringsrådet Quensel:

Förevarande förslag synes ha tillkommit huvudsakligen för att beträffande jakträtten neutralisera vissa verkningar av den i propositionen nr 59 till årets riksdag föreslagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde. Vid utarbetandet av förslaget till sistnämnda lag torde man ägnat föga uppmärksamhet åt jakträtten, i det man ansåg frågan därom kunna regleras genom speciella bestämmelser i jaktlagstiftningen. Ehuru i remitterade förslaget jakträtten icke i allo bibehållits vid sin nuvarande utsträckning, synes dock icke anförts någon grund för att oberoende av gränslagförslaget inskränka jakträtten eller upphäva det bestående sambandet mellan äganderätt och jaktrett. Den föreslagna ändringen i jaktlagen torde alltså böra uppfattas som en följdförfattning till gränslagförslaget. Sakligt sett är fråga närmast om att ändra berörda proposition, enligt vilken såväl äganderätten som dess särskilda beståndsdelar, däribland jakträtten, beträffande nu ifrågavarande vattenområden skulle utsläckas omedelbart genom gränslagförslagets upphöjande till lag.

Remitterade förslaget är enligt motiven tillkommet huvudsakligen ur naturskyddssynpunkt. Man synes ha uppfattat saken så att, om enskild jaktrett ej föreläge till ifrågavarande vattenområden, den jämlikt 13 § jaktlagen bestående friheten för den bofasta kustbefolkningen att bedriva jakt efter säl eller sjöfågel automatiskt skulle utvidgas till att avse nyssnämnda områden. Detta har man velat förekomma. Att förbudet ej avser ändring

i 13 § synes främst bero på att berörda frihet möjligen bör helt avskaffas och att spørsmålet härom anses icke kunna lösas i förevarande sammanhang. Jämväl har åberopats att enskild jakträtt kan stimulera till positiva jaktvårdsåtgärder. Måhända åsyftas också att kontrollen över jaktförbuds efterlevnad skärpes, om enskild jakträttshavare finnes.

Den föreslagna metoden att tillgodose naturskyddsintresset är således helt och hållet indirekt och beroende av hur enskilda jakträttshavare gitta tillvarataga intresset. Det synes egendomligt, om icke ändamålet skulle bättre och säkrare vinnas genom direkta medel, som stå statsmakterna till buds. Riktigheten av den tolkning av 13 § jaktlagen, som tycks ligga till grund för förslaget, torde ock kunna ifrågasättas, och en bestämmelse till förtydligande eller ändring av berörda stadgande i samma paragraf läser icke behöva föregripa en blivande revision i sådan grad att man därför bör förebraga att stadga enskild jakträtt. Dylik rätt bör ju icke i väsentlig mån grundas på ett tillfälligt behov, som kan väntas upphöra, när den tilltänkta revisionen av lagstiftningen kommer till stånd.

Fasthålles emellertid att här är fråga icke om införande av enskild jakträtt utan om en ändring i gränslagsförslaget för att undgå onödiga ingrepp i bestående rättigheter och olägenheter av rättsförändringar, ter sig saken annorlunda. Spørsmålet blir då i första hand, huruvida tillräckliga skäl föreligga att upphäva den gällande jakträtten eller ändra dess lokala omfattning. Man synes icke ansett att sådan åtgärd tarvas ur naturskyddssynpunkt och ej heller i övrigt framgår annan anledning härtill än vad som kan hänföras till intresset att erhålla tydliga gränser för rättigheten samt att, om förslaget till gränslag genomföres i avseende å äganderätten, bringa jakträttens utsträckning i överensstämmelse härmed. Tydliga gränser kunna dock åstadkommas utan väsentlig intaga i jakträtten till ifrågavarande vattenområden, och intresset av enhetlig gräns för denna och äganderätten — vilket intresse betydligt reduceras, om i enlighet med den föreslagna nya fiskelagstiftningen avvikelser mellan fiskerätts- och äganderättsgräns skulle uppstå — synes icke kunna motivera så stort ingrepp i jakträtten, som här skulle erfordras för ändamålet. Sammanfalla gränserna för de olika rättigheterna icke helt och hållet, läser det för intresset av enhetlighet vara likgiltigt, om avvikelserna äro större eller mindre.

Det kan måhända ifrågasättas, huruvida den gräns för jakträtten, som jaktutredningen föreslagit, onödigt mycket avviker från gällande rätt. Med genomförande av remitterade förslaget skulle säkerligen i än högre grad bestående rättsförhållanden rubbas. Något skäl för den inskränkning i jakträtten, som detta förslag innehåller, har ej åberopats, låt vara att enligt motiven inskränkningen icke skulle vara skadlig ur jaktvårds- och naturskyddssynpunkt. Till sistnämnda fråga återkommes nedan.

Justitierådet Beckman:

Enligt det genom proposition nr 59 till innevarande års riksdag framlagda förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde skulle nu bestå-

ende enskild äganderätt till vissa sådana områden upphöra. Enligt den föreslagna nya fiskelagstiftningen skulle emellertid det oaktat gränsen för enskild rätt till fiske icke sammanfalla med äganderättsgränsen, och nu förevarande förslag avser att vidmakthålla rätt till jakt å allmänt vatten. Då befogenheterna att jaga och fiska äro äganderättens viktigaste beståndsdelar i de områden det här gäller, nämligen utskärgårdarna och öppna delar av de stora sjöarna, hade det måhända kunnat ifrågasättas såsom naturligare att principiellt låta hittillsvarande äganderätt bestå men göra de modifikationer däri som påkallas av omständigheterna. Eftersom det genom propositionen framlagda förslaget redan granskats av lagrådet, anser jag mig emellertid — ehuru jag icke deltagit i berörda lagrådsgranskning — böra utgå ifrån att förslaget genomföres. Härmed är emellertid icke sagt, att nu förevarande förslag skulle avse en jakträtt som redan avskaffats och som bör återupplivas endast i den mån tillräckliga skäl därtill kunna anföras. Fastän frågorna om äganderättens särskilda beståndsdelar fördelats på olika förslag, måste det fasthållas, att fråga här är om bestående enskild jakträtt som bör modifieras endast i den mån det är påkallat av omständigheterna. Denna synpunkt bör vara den ledande vid bedömningen av förslagets detaljer.

Justitierådet Geijer, regeringsrådet Quensel och justitierådet Beckman:

Beträffande frågan, hur långt från stranden jakträtt på det allmänna vattnet bör medgivas, stannade 1949 års jaktutredning — efter övervägande av möjligheten att i likhet med förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde upptaga en alternativ djup- och avståndskurva — vid att föreslå blott ett fixt avstånd av 300 meter från stranden. Remissinstanserna, som på två undantag när i tillstyrkande riktning yttrat sig över jaktutredningens promemoria, ha icke haft någon anledning att andraga de invändningar som tilläventyrs kunna göras mot ett förslag vilket, såsom det nu framlagda, upptager avståndet till allenast 100 meter. Detta förhållande måste, då skillnaden icke utan vidare kan betecknas som oväsentlig, i och för sig anses som en svaghet i ärendets utredning, helst som något säkert bedömande av frågan knappast torde vara möjligt utan tillgång till vissa på praktisk erfarenhet grundade fackinsikter. Jaktutredningens förslag att medgiva jakträtt intill 300 meter från stranden var enhälligt, och remissyttrandena över samma förslag torde kunna sägas utmärka, att förslaget i förevarande avseende på sakkunnigt håll ansetts på det hela taget väl avvägt. Mot denna bakgrund ter sig vad departementschefen sedermera anför till stöd för en annan mening näppeligen övertygande.

Väl är det sant, att jakt av utomstående, utanför det jaktområde som tillkommer ön eller holmen, blir menlig för detta jaktområde ur jaktvårds- och naturskyddssynpunkt framför allt om den bedrives mycket nära stranden, men därmed har i själva verket icke den frågan besvarats, huru stort avståndet måste vara för att över huvud kunna förebygga skadliga verkningar av betydelse. Hagel från ett hagelgevär kunna otvivelaktigt fram-

tränga vida längre än 100 meter, likaså bullret. Det synes redan på grund härav kunna betvivlas, att jaktvårds- och naturskyddsintresset blir i tillfredsställande grad tillgodosett, om avståndet bestämes till mindre än av jaktutredningen föreslagna 300 meter.

Även andra synpunkter kunna anföras till förmån för sistnämnda förslag. Jaktutredningen har pekat på intresset av att icke alltför mycket begränsa jakträttsinnehavarens möjlighet att nedlägga sårat villebråd. Vid sjöfågelsjakt, varom här företrädesvis är fråga, lärer det lätt inträffa, att fåglar genom skottlossning från stranden skadskjutas och att de då under upprepade långa dykningar avlägsna sig därifrån. Enda möjligheten att i sådant fall förkorta villebrådet lidande torde ofta vara att båtledes följa efter och nedlägga detsamma. Även om hänsyn tages till jaktlagens stadgande om rätt att inom 100 meter från jaktområdets gräns tillvarataga sårat villebråd, synes det antagligt, att remitterade förslagets begränsning av själva jaktområdet till 100 meter från stranden ur nu anförda synpunkt skall visa sig alltför snäv. Det torde dock få anses angeläget att, om för ön eller holmen jakträtt å vattenområdet över huvud medgives, detta sker på sådant sätt att iakttagande av jägarmässiga och humanitära regler icke omöjliggöres.

Ett annat exempel kan också vara ägnat att väcka tvivelsmål om lämpligheten av nämnda begränsning. Särskilt i vissa av de stora insjöarna torde det ej vara alltför ovanligt, att mindre, fritt belägna holmar äro omgivna av jämförelsevis stora vattenområden som äro beväxta med vass och väl lämpade för sjöfågelsjakt. Om jakträttsinnehavaren på en sådan plats bleve nödgad att hålla sig inom en gränslinje som på ett avstånd av 100 meter från stranden skure tvärs igenom vassbältet, skulle väl detta te sig som en ganska opraktisk och onödig föreskrift. För sådana och andra därmed jämförliga fall vill det synas som om jaktutredningens förslag måste tillmätas ett givet företräde, även om icke heller sistnämnda förslag alltid skulle på samma sätt som om jakträtten begränsas med hänsyn till vattendjupet göra rättvisa åt naturförhållandena.

Med hänsyn till vad nu anförts och då någon verklig olägenhet, som skulle vara förbunden med gränsens dragande på det större avståndet från stranden, icke påvisats, synes icke — i allt fall ej med stöd av den i ärendet hittills förebragta utredningen — kunna tillstyrkas, att gränsen för jakträtts utövning bestämes såsom skett i det till lagrådet remitterade förslaget.

Justitierådet Lech:

Principiellt synes jakträtt å allmänt vattenområde ej böra tilläggas fastighet i vidare omfattning än sådant finnes påkallat av hänsyn till allmänna intressen eller eljest av särskilda skäl. Visserligen finner jag det tveksamt, huruvida de jaktvårds- och naturskyddsintressen, vilka anges ha utgjort huvudsakliga anledningen till förslaget, skola bliva tillräckligt tillgodosedda, därest jakträtt ej medgives längre från stranden än 100 meter. I saknad av närmare utredning på denna punkt anser jag mig dock ej kunna ge

något avgjort företräde åt det av jaktutredningen föreslagna avståndet av 300 meter. Att jaktutredningen förordat denna sträcka synes främst haft sin grund i att avståndet lämpligen ansetts böra överensstämma med gränslagförslagets avståndsregel. Tydligt skulle medgivande av jakträtt inom en räjong av 300 meter i vissa fall innebära att till små öar och holmar lades en långt vidsträcktare jakträtt än som enligt gällande rätt tillhör dem, något som icke i och för sig kan anses önskvärt. Med hänsyn till det anförda finner jag mig ej böra framställa någon bestämd erinran mot att avståndet bestämmas till 100 meter.

Jag instämmer emellertid i lagrådets övriga ledamöters anmärkning mot att remissinstanserna ej fått tillfälle att yttra sig över den avvikelse som det nu framlagda förslaget i förevarande del företer i förhållande till jaktutredningens förslag.

Lagrådet:

Såsom i vissa remissyttranden berörts, synes oegentligt att, om till ö eller holme som gränisar omedelbart intill det allmänna vattnet skall höra jakträtt därstädes intill visst avstånd från stranden, någon jakträtt å allmänt vatten icke skulle höra till ö eller holme som därifrån skiljes av en remsa enskilt vatten, hur smal denna än är. Vad som anförts till stöd för en dylik regel synes näppeligen avgörande. Skulle i något fall inträffa att fastighetsindelningen vore sådan att ön och det därinvid liggande enskilda vattnet tillhörde olika fastigheter, torde eventuell olägenhet därav kunna avhjälpas genom köp eller jakträttsupplåtelse. Uteslutet är ej heller att ön ligger så nära gränsen mot det allmänna vattnet att vid lågvatten en del av vad som då utgör ön är att räkna som allmänt vattenområde.

En svårighet vid medtagandet av öar och holmar inom enskilt vattenområde kan emellertid måhända tyckas ligga däri, att mycket obetydliga skär här ej kunna — såsom då de äro belägna i allmänt vatten — undantagas med den motivering, att de följa vattenområdet. Fasthållas att andra landbildningar ej kunna komma i fråga än sådana, som ha en verklig strandlinje, torde dock erhållas en tillfredsställande begränsning av regelns tillämpningsområde.

I förslaget har jakträtten knutits till äganderätten till ö eller holme. I själva verket avses emellertid tydligen att jakträtten skall följa med äganderätten till den strand, som gränisar intill det allmänna vattnet, och således icke tillkomma även den som äger blott sådan del av ön, som icke gränisar intill detta vatten. Jämväl så små öar, som här äro i fråga, kunna tänkas vara uppdelade mellan olika ägare t. ex. så, att den ene äger ett stycke som gränisar mot enskilt vatten, den andre ett stycke som gränisar mot allmänt sådant. Att ange att fråga är om ö eller holme är kanske ej nödvändigt men kan vara lämpligt, särskilt som redan däri ligger en sådan begränsning att stenar och mycket små skär uteslutas. Överflödigt synes vara att utmärka att stranden skall utgöra »fastighet eller del därav», ett uttryck som för övrigt icke lärer fullt motsvara vad som avses. Mening-

en med uttrycket är väl blott att området skall vara föremål för äganderätt, men stadgandets begränsning till att avse dylika fall följer utan vidare av att jakträtten förklaras tillkomma områdets ägare.

På grund av vad sålunda anförts torde orden »vid stranden av ö eller holme som utgör fastighet eller del därav, have öns eller holmens ägare» böra ändras så att stycket kommer att innehålla att, där enligt lagen om gräns mot allmänt vattenområde allmänt vatten finnes vid strand av ö eller holme eller inom visst angivet avstånd från dess strand, strandens ägare skall hava jakträtt jämväl å det allmänna vattnet intill samma avstånd från strandlinjen, bestämd på sätt i nämnda lag sägs. Ordet »jordägare» i 2 mom. andra stycket synes då böra ändras till »strandägare».

Ur protokollet:

Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 22 mars 1950 avgivna utlåtande över det den 24 februari 1950 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 3 juni 1938 (nr 274) om rätt till jakt*.

Föredraganden anför följande.

Såsom jag anført vid remissen till lagrådet har det huvudsakliga syftet med förslaget varit att förebygga de olägenheter från naturskydds- och jaktvårdssynpunkt som kunde befaras uppkomma, därest till följd av den föreslagna lagen om gräns mot allmänt vattenområde jakten å vissa vattenområden, vilka hittills ansetts tillhöra strandägaren, ej längre bleve förbehållen honom. En av lagrådets ledamöter har uttalat, att nämnda syfte syntes kunna säkrare och bättre vinnas genom en ändring i 13 § jaktlagen, så att vattenområdena i fråga icke komme att omfattas vare sig av enskild jakträtt eller av den jaktutövningsrätt för kustbefolkningen som omförmäles i sistnämnda lagrum. Med en sådan reglering — som i praktiken skulle innebära så gott som totalt förbud mot jakt i utskärgårdarna — skulle det emellertid sannolikt icke bli möjligt att hos ägarna av dessa skärgårdar upprätthålla något intresse för att vidtaga positiva viltvårdsåtgärder, t. ex. genom att hålla trutar, kråkor och andra skadedjur borta från skären. Bl. a. på grund härav synes mig den lösning som innefattas i det remitterade förslaget vara att föredraga.

Nämnde ledamot har vidare ansett, att om utvägen att bibehålla enskild jakträtt anlitas, denna jakträtt borde sträcka sig 300 i stället för endast 100 meter ut från stranden. Samma mening har uttalats av ytterligare två bland lagrådets ledamöter. Vad som anförts till stöd för yrkandet härom har emellertid icke givit mig anledning att frångå den ståndpunkt jag förut intagit i denna fråga. Enligt min åsikt bör det av såväl principiella som praktiska hänsyn icke tillåtas att privata rättigheter förekomma på allmänt vatten i vidare mån än som betingas av allmänna intressen eller andra särskilda skäl. I enlighet härmed bör området för nu ifrågavarande jakträtt icke göras större än som påkallas för att tillgodose naturskydds- och

jaktvårdssynpunkterna. Hur gränsen skall dragas för att vinna detta mål kan uppenbarligen vara föremål för olika meningar. För min del hyser jag emellertid den uppfattningen att ett område av 100 meters bredd bör vara tillräckligt såväl för att hindra att häckfågeln alltför mycket oroas genom skottlossning från båtar som ock för att jakträttsinnehavaren skall äga tillfredsställande möjligheter att utöva sjöfågelsjakt. Vad angår frågan om befogenheten att förfölja och döda skadskjutna fåglar vill jag erinra, att man förutom den av lagrådet omnämnda bestämmelsen i 16 § jaktlagen om rätt att tillvarataga och behålla villebråd, som fallit inom 100 meter från jaktområdet, tillika har att beakta föreskrifterna i 1 § jaktstadgan. Av dessa framgår, att den som skadskjutit ett djur har både rätt och plikt att följa och döda det även längre bort från jaktområdets gräns än nyss sagts, låt vara att han då icke äger tillägna sig villebrådet utan att detta i stället skall tillfalla innehavaren av jakträtten å det område där det dödades.

Ej heller har jag ansett mig böra biträda lagrådets hemställan att jakträtt å allmänt vatten skall tilläggas även vissa öar och holmar som ligga inom enskilt vatten utanför annan landbildning. Lagrådet har icke bestritt, att en sådan regel stundom skulle kunna medföra praktiska olägenheter, men har ansett dessa olägenheter vara av underordnad betydelse. För min del är jag alltjämt av motsatt uppfattning. I fråga om öar och holmar inom enskilt vatten bleve det också, såsom lagrådet anför, ofrånkomligt att medtaga även de minsta landbildningarna med undantag endast för dem som äro så små, att de icke kunna sägas ha någon strandlinje. Detta skulle tydligen strida mot grundsatsen att enskild jakträtt å allmänt vatten icke bör medgivas i vidare mån än som är behöfligt för att tillvarataga naturskydds- och jaktvårdsintressena. Slutligen vill jag framhålla, att även om det icke är uteslutet att en holme inom enskilt vatten kan ligga så nära gränsen mot allmänt vatten att vid lågvatten en remsa mark faller utanför nämnda gräns, detta likväl ej torde komma att inträffa annat än i sällsynta undantagsfall.

Vad slutligen angår de formella erinringar lagrådet framställt, vill jag icke bestrida att det i och för sig kunde vara överflödigt att särskilt nämna, att fråga skall vara om en ö eller en holme som utgör fastighet eller del därav. Såsom lagrådet anmärkt framgår nämligen redan av stadgandets avfattning i övrigt att det är tillämpligt endast beträffande öar och holmar som äro föremål för enskild äganderätt. Emellertid har i förslaget till lag om gräns mot allmänt vattenområde i motsvarande sammanhang använts beteckningen »ö eller holme, vilken utgör fastighet eller del därav». Övervägande skäl synas mig tala för att jaktlagen och gränslagen på denna punkt skola överensstämma med varandra. Jag har därför ansett mig böra låta de ifrågasvarande orden kvarstå. Däremot har jag beaktat lagrådets hemställan om vissa jämkningar i syfte att tydligare utmärka, att därest holmen är delad, jakträtt å det allmänna vattnet ej skall tillkomma annan än den som äger strand mot detta vatten.

Härefter hemställer föredraganden att det sålunda jämkade förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall och förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Einar Herlitz.